

Indult BETSBÖL Szombaton 30. Jún. 1787:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' Nagy JOSEF' Birodalmából:

Ugy a' mi F. Urunk és Atyánk az előre el-inté-
 zett időre mind eddig-is háza nem érkezett, an-
 nak az ő kedves frigyessé Il-dik Katharina az oka;
 ki az ő kedves Gróf Falkensláinnyt arra beszéltette
 vala; hogy vele edgyütt Krimianak belső fzegeleteit
 meg-járják; mellyet mind ketten meg-is tselekedének.
 Már most a' F. Monárkha Magyar Országon keresz-
 tül; hól már régtől-fogva minden meg-álló helyen
 80 lovak várják kézzen; jön vissza Bétsbe, és a'
 tegnap előtt vett tudósítálok szerént, ezen ajtónk kü-
 izöbén álló hónapnak 7-dikén meg-fog érkezni; de
 csak alig; ha edgynehány napok után megint a' maga
 lakó Várofsából el-nem távozánd; mivel Ferentz Pö-
 Hertzog a' következő hónapnak elején; a' Tsch

Országban tartandó Tábori próbának szemlélésére Prágába indulandó; hól a' F. Monárkha-is jelen lé-
 szeni — mert — és a' közönséges hírek szerént edgy-
 néhány Regimentek Belgium-felé menendők a' belső
 tsendéfléget prédikállani — a' 7 edgyütt tziadó
 tartományoknak-é, vagy a' nyakas A. Belgiumbéliel-é?
 még azt nekünk tudunkra nem adták; de kétség ki-
 vül 2 része lesz a' letzkének, a' minthogy a' bé-
 keslég prédikálló-is 2 félek: mert edgy Kurir képi-
 ben Párisban járt Pruszfus Hadi-Tízst azt a' közönsé-
 ges hírt erősíti, hogy 10 ezer fegyveres Pruszfusok
 már parantsolatot vettének légyen a' minden órán le-
 jendő indulásra: a' tenger-tsatornájában fekszik az
 Anglus hajós-sereg; kik mind ezen belső zenebonát
 szomjúhozó vizkorságban sírlődöknek orvoslásokra
 készülvén; most válik-el, mitsoda eszközökhöz fog-
 nyálni a' közben járó Frantzia política. — A' F. Ud-
 vari Magyar Kancelláriáról a' F. Helytartó Tanács-
 székre Budára küldött F. K. rendelés által minden
 processióval esni szokott bütsújárafok keményen meg-
 tiltattanak. — Ha a' lehettségest a' lehetentől meg-
 különböztetni nem tudnók, a' mi F. Monárkhánknak
 mostani úttjáról ollyokat írhatnánk, mellyek a' mi
 érd. Olvasóinkat bámulásra indíttanak. Prágában kö-
 zönséges hír, hogy a' F. Római Tsáfszár a' Török Tsá-
 fszártól a' maga Táborához hívatatván Generál G.
 Kinszkivel edgyütt el is ment légyen, és mind a' két
 Monárkha edgyinást barátságoson fogadván, az egész
 Török Tábor különös tizteletet teve JOSEFNEK.
 Hól volt ezen edgyüve-jöves? Némelleyek azt mond-
 ják, Oszakovnál, mások erősítik Peránált. — A' Béts-
 be

*) Ez az Országok Abrázlattyán (Mappa) hirtelen nagy szó-
 kés volna.

be jöendő Toskánai 4 Hertzeg fiak' számára a' szobák már szinte el-készülnek, Mindeniknek ezek közül 3 szobája léfzen, edgy tanuló, edgy alvó, és a' harmadik ahól a' Kamardiner léfzen. A' *Württembergi* Ersebet Hertzeg-afszonynak lakó alkalmatossága bent a' F. Ts. és K. Udvarban a' második Kontignátzióban a' leg-újmodibb és drágább házi eszközökkel és tizraságokkal már el-készítettet; azonban nem reméljük, hogy a' jövő új-éftendőig a' házasági öfzvekeles meg-légyen. — Hertzeg *Dietrikstáinnak* Leányát Hertzeg *Liktenstáinnak* edgyik Fia véfzi magának Feleségül. — Itt Bétsben annyi a' szolgálatot kereső ember, hogy nem régiben a' Fő Harmintzadon esett üres hivatalnak el-nyerésére 4000 személlyek jelentették magokat instántziával. A' szántást, vetést senki sem instálja, s még-is minyájan kenyeret akarunk enni. — Bétsben a' *Kolmark* nevezetű útszában edgy réz metszésről nyomtatott képes Táblát láthatni üveg alatt, mellynek németül e' van felibe írva: Az EMSI GYÜLÉS, és a' mellyen a' Pápa JOSEF Tsászárral szemben lévén rajzólva, az elsőnek e' van írva alája: *Primas Ecclesiae* (az Ekkléfia' Feje); a' másíknak: *Advocatus Ecclesiae* (az Ekkléfia' Prokátora). Ugyan azon Táblán edgy asztal mellett ülnek, 3 viola-tzin köntösben és edgy világos veres Papi köntösben öltözött fő Papok, kiknek edgy edgy könyv ki vagyon előttök az asztalon nyítva. Az elsőben azt lehet olvasni: *Concilium Constantiense*; (a' Konstántziai Gyűlés) a' másodíknak: *Decreta Basileensia*; (a' Basilliai végezések) a' harmadíknak: *Ad Episcopos Germaniae* (a' Német Országi Püspökökhöz. A' Pádimentomon 5 tzedulák vagynak el-hányva, mellyen deákül ezek vagynak írva: *Reservationes Curiae Romanae* (a' Római Udvarnak fen hagyott dolgai) 2.)

Hildebrandi Distatus; 3) Resignationes in favorem; 4) Clausula in temporalibus; 5) Exemptiones. Ezen ábrázoló táblának edgyik felén 2 posta kotsi áll; az a' edgyikbe edgy fiettető nagy Pap hág-fel, és már fel-is tette edgyik lábát a' kotsi kengyelbe; a' máfiktól pedig ki-dugta ugyan edgy nagy rangú Pap a' fejét és ki-akar szállani; de 2 Pap a' földről felfogott kezekkel láttatnak kérni, hogy az Istenért ne tselekedje. A' rajzolónak, noha még eddig ezen munkájában el-rejtett gondolatait utól nem érhattük-is; mindazáltal ezen ábrázat minden ott el-menő fohaságot a' maga nézésére meg-állít, és ezen rajzolványnak színekkel ki-festve edgy forint az ára. — Edgy Vürtembergi *Meister*, ki már edgynehány elz-tendőktől fogva Bétsben mulatoz, edgy könyvet ad, kéz-írásban, nem régiben a' Bétsi (Censúrára) rostába; melly egészszén a' S. János mennyi-jelenéseim fundáltatik, és az egész kereszttyénségről való ítéletet magában foglalja. Az író, edgy különben nem egészszén úr-as fő, arra az erőtlen képzelődésekre vetemedett, melly fzerént azt erősíti, hogy ő különösön az Iffentől vagyon rendeltetve, ezen titkoknak tökéletes meg-magyarázásokra, és ezen világosító könyvnek írására; de fájdalom!! — alig vetteté a' könyv-rostába; már az ő fontos igazságai konkoly képiben mind keresztül hulván, ez íraték könyve homlokára: *non meretur typum*; mellyen az író annál jobban meg-szomorodék, mennyél nagyobb világi boldogságát helyhezteté ezen mennyei tudományban. — Az egész munkában a' Papához és a' Vürtembergi Konsistoriumhoz küldött levelek valának leg-nevezetesebbek. Ezen íróról azt vették észre némelly tudófolk, hogy a' füle edgy pitziumyel nagyobbatska, mint más írónak, és hogy

lő-szükiben alkalmasint bé-lehetne rajta nyargalni. Jé-
rusálsamba. — A' mondatik, hogy a' Nemes Ma-
gyar Királyi Testőrök seregében minden órán edgy
nagy változás és Tisztségbéli fellyebbvitel (promo-
tio) léfzen. —

Külföldi Tudósítások.

Azok az útasok, kik a' Kersonésusi Diétából vizs-
za-felé jövegetnek, II-dik *Katharinnak*, és Gróf
Falkenfláinnak ezen úttyokban esett jeles tseleke-
deteik között következő történetet-is említtenek: a'
Kersonba való bé-menetel alkalmatosllágával kéntele-
nítették a' Gróf edgykor edgy nyomorult faluban
szálni, hól a' természet szerént nőtt *Adám* fiai kö-
zött femmi ágy fem találtatván, tsak tsupa szalmán
hálának, és még-is reggelre kelve 10 aranyat nyé-
re a' paraszt a' szfzony ezen nagy Gróftól ajándék-
ba, mellynek el-vételére tsak alig vehetik vala reá,
ezt mondván: ha a' körül lévő Helységbeliek meg-
találják hallani, hogy néki olly fok kintse vagyon,
az ő élete szüntelenül veszedelemben fogva forogni.
Azt el-halगतom, hogy edgykor ezen nagy vendé-
geknek hajójok a' szélveszek miatt edgy pufzta par-
ton maradván 's a' fel-tett tze'ra nem érkezhetvén,
tsak azt ettenek, a' mit magok főzhettenek. — A'
Kersonésusba való bé-menetel alkalmatosllágával a' Vá-
ros kapuja mellet minden más Fejedelmi pompán
kivül napkelet felől edgy gyözedelmi pompa kapú
készítettett vala, melly ezen szókat jelentő arany-
betűs görög igékkal borsátá kereszttül magáu a' Tsá-
szárnét: *Monárkhánk!* Ezen kapú noha nem Pá-
ros szigetbéli *Márványból* készült is; de útat
nyít néked oda. — Különös parantsolat vala itten
arról, hogy a' Tsáfszárnénak senki, hanemha ma-

ga kérné, infánsziát bé-adni meg-ne próbálja; és hogy senki semmi külső Országbelieknek levelet írni, vagy azoktól venni ne mérézfellyen; mert levele fel-szakasztatik, és úgy szolgáltatik kezéhez. — Valamint a' F. Császárné a' JOSEF jobbágyait; úgy a' F. Császár a' Katharina magával lévő embereit gazdagon meg-ajándékozták. —

Edgy Európai bölts Polgárnak mind a' pénz, mind az életre tartozó dolgok' közönséges szükségéről írt gondolkozásai: „Az Európai Státusok edgyik végső veszedelemből a' másikba estenek. Ezelőtt 300 esztendővel csak a' föld-mívelésre adván magokat, a' tudományokat és mesterségeket el-mulatták; mi ellenben a' máj időben csak a' tudományok és mesterségek mívelésében szorgalmatoskodván, meg-vetjük a' föld-mívelést. Még edgy Európai fő ember sem tudta azon arany közép utat ki-találni, mellyszerint a' mesterségek és tudományok' mívelése a' föld-míveléssel hasznoson és böldegül állhasson, minden uton módon azon yagnak, hogy a' mesterségek műhelyét mennél jobb lábra állítsák, azonban a' föld-mívelések úgy el-nyomtattatnak, hogy a' mesterségek mindenkor virágzóbbak egész Európában, mint a' föld mívelés: ugyan ezen okból 2 féle pestis jött-bé a' Státusokba: Első: a' közönséges pénz nem léte. Mindfelé oltsódnak a' mesterség és tudománybéli dolgok; ellenben az életre leg-szükségesebb természet ajándékai drágódnak; úgy annyira, hogy többnyire az embereknek mindenféle szép köntösök nagy farragott kövekből épült házaik yagnak, s nints kenyerek. Miért van ez? miért? azért, mert az Urak, hogy a' Fábrikánfokat gazdagíthassák, a' föld-mívelőket szegényekké tegyék; csak a' mesterséget dítsérik, jutalmaztatják, a' természetet meg-vetik; mert min-

den tsak Mesterember, fabrikáns, Katona, Pap, Tisztviselő kíván lenni, a földet edgyiksem akarja művelni. Oh Monárkhák! Fejedelmek! Mindenik közzületek annyi Grófot, Bárot, Nemes embert, Ministert tehet valamennyi jobbágyatok vagyon; de minnyájan sem vagytok alkalmasok arra, hogy tsak edgy valóságos tudós főt-is elé vegyetek. — A ki jól akar uralkodni, jól kell annak a számvetés mesterségét tudni; mert ez a Státus tudományának veleje, és ez a tudomány hibázik mindenütt. Az egész világ gazdagságának a föld-mivelés a közép-pontya, minden Státus épületének a föld-mivelő a fundamentom köve. En az én ítéletem szerént, minden 100 föld-mivelőre tsak edgy nemes embert, edgy Papot, 1 Katonát, 1 Tudóst vagy Tiszttséget viselőt, 1 szabót, 1 Tsizmadiát 's 1 számlálók, noha 20 eszik 100-ra. Tsuda-é hát, hogy ezen meg-világosodott időben az Európaik a szükségről panaszolkodnak? — Minden Nemzetek a pénz után hálnak, 's még-is a pénz szükségéről panaszolkodnak. A fok kereskedés módja a másokat ki-rekefztő veszedelmes Privilegiumokat szülte; tsak a Privilegistanak vala pénze, fok 100 hozzá hasonlók szükölködnek. — Akartak-é Fejedelmek és Státusok boldogokká lenni? légyen elsőben-is a szántó-vető betsületben közöttetek; 2-szot minden másokat ki-rekefztő Privilegyiumokat égesztetek-meg; e' léfzen a ti nemzeti gazdagságtok; melly többet fog-hafználni néktek, mint minden jelen-való mesterséges kereskedéstek.

A. Belgium. A Brabántziából jött levelek erősítik, hogy itten a' belső tsendeflég' meg-zavarása tsaknem olyan közönséges hazabéli romláfokat és veszedelmeket szülendő, mint az edgyütt veszekedő 7 zombzéd Tartományok' mászlagos állapottya; mind-

zonáltal az elsőnek le-tsendesítése sokkal könnyebb, mint a' másodiknak; mivel ezeknek észre hozásokra tsak edgynehány ezer gyakorlott fegyveres nép, és némelly Barátoknak (kik még imitt amott a' népnek fejében lappanganak) ki-írtások szükséges: kiváltképpen; ha az efféle dolgokban magát belé-elegyíteni szokott Frantzia Udvar részekre hajló nem léfzen. A leg-nagyobban buzgó fazék-is tsendefedik, mihelyt edgy konyha-kalánt dognak beléje; hátha még hidegvizet öntenek belé? ez-is kitsiny tsupor még a' fővés meg-állittására; noha — Edgy más levélből olvasuk, hogy Brúzfzelben olyan készületek tétetnek; mellyeknek tekintetek veszedelmet képzelnek. — A' Hollandiai hammuban lappangó tűz már annyira fellobbant; hogy a' feregenként járó prédáló és edgy-mást ölö hazafiak, és ezeknek 'Söldjokról imittamott le-mondott katonáik miatt fenki a' maga java és életé felől bátorságos nem lévén, már a' nagyobbatska emberek a' magok Kapitálissokat költöztetik Angliába, a' bátorságos meg-maradás végett. Az Istennek legnagyobb ostora a' Hazafiak közt uralkodó egyenetlenség, a' belső zenebona. — A' Nagy Britanniai és az Urániai Ház között (mindenek úgy itélnék) edgy házassági szövetség készül; melly ha igaz, a' szomszédjában a' Hollándiai Helytartó Hertzegnek a' mászagos hazafiak ellen-való kemény óltalom. A' sok belső és külső zenebona; a' Frantzia segíttség drága keresése; a' zenebona miatt jó móddal nem folytatható kereskedés úgy ki-fejte már a' Hollándusok kintses kamaráját, hogy ezek már most igen keveset mozdithatnak, mihelyt a' *Márs* törvényes Táblájára húzatnak. —